

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. mevrouw Wolbert
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Plaats/datum:
Utrecht, 24 september 2014

Kenmerk:
2014.007411/RdB

Onderwerp:
Nota-overleg beleidsreactie op Onderwijsraad advies inzake
artikel 23

Geachte mevrouw Wolbert,

Met het oog op het notaoverleg dat uw Kamer heeft met staatssecretaris Dekker op 29 september 2014 over de beleidsreactie op het advies van de Onderwijsraad inzake art. 23 van de Grondwet wil de PO-Raad graag op enkele punten haar standpunt kenbaar maken.

Belang van het duale stelsel

Onlangs heeft de PO-Raad haar strategische beleidsagenda vastgesteld. Daarin staat de leerling centraal en niet de structuren. We streven naar samenhang en samenwerking van de school met zijn brede omgeving en we beschouwen de school mede als het domein van de leerling en diens ouders. We koesteren de diversiteit die zo tekenend is voor het Nederlandse onderwijs.

Bij het verschijnen van het advies van de Onderwijsraad in april 2012 heeft de PO-Raad daarop positief gereageerd. Tijdens het rondetafel gesprek met uw Kamer op 14 november 2013 heb ik het bestaansrecht van het duale stelsel zoals is vastgelegd in artikel 23 van de Grondwet en onderbouwd door de Onderwijsraad reeds onderstreept.

Richtingvrije planning

De PO-Raad is met de Onderwijsraad en de staatssecretaris van mening dat een vorm van richtingvrije planning beter aansluit bij de behoefte in de huidige maatschappij. De PO-Raad wil graag met de staatssecretaris meedenken over de uitwerking van een richtingvrije planningsystematiek.

Daar het stichten van nieuwe scholen gezien het bestaande scholenaanbod en de huidige stichtingsnormen niet eenvoudig is, wil de PO-Raad in samenhang met een richtingvrije planningsystematiek constructief meedenken over mogelijkheden om het 'kleurverschieten'

van een school mogelijk te maken. Dat vraagt om een afgewogen besluitvormingsprocedure waarbij ouders, leraren en medezeggenschapsraden een belangrijke inbreng behoren te hebben.

Fusietoets

De PO-Raad vindt het een goede zaak dat de staatssecretaris voor de zomer van 2015 met een wetsvoorstel komt dat de vorming van samenwerkingscholen en –besturen zal vereenvoudigen.

Dat bij het tot stand komen van een samenwerkingschool straks geen fusietoets meer hoeft worden aangevraagd is positief.

Tegen het fenomeen fusietoets in het primair onderwijs blijft de PO-Raad overigens bezwaar maken. Ongeacht de bestuurlijke schaal is het primair onderwijs kleinschalig georganiseerd. De identiteit wordt op school vormgegeven. Een groot aantal besturen houdt tegenwoordig scholen in stand met een verschillende denominatie. Dit mede met het doel om de diversiteit in het scholenaanbod in stand te houden.

De Onderwijsraad adviseert om de wettelijke bevoegdheid van de minister om de variëteit aan richtingen en pedagogisch-didactische aanpakken in een bepaalde regio te toetsen, geen deel meer te laten uitmaken van de fusietoets. De staatssecretaris neemt dit voorstel niet over. Hij stelt dat geen sprake is van een ontoelaatbare inbreuk op de inhoud van het onderwijs omdat alleen aan de hand van feitelijke gegevens over scholen en schoolbesturen wordt nagegaan hoe de keuzevrijheid voor de ouders of leerlingen zal worden als de fusie doorgang zou vinden.

Echter, artikel 23 lid 4 Gw geeft niet voor niets uitsluitend de opdracht aan de overheid dat er in elke gemeente voldoende openbaar onderwijs aanwezig moet zijn. Voor de wijze waarop dit wordt vorm gegeven is ruimte gelaten. Deze ruimte geeft de overheid de mogelijkheid om aanwezigheid van het openbaar onderwijs aan te passen aan door particulier initiatief opgerichte bijzondere scholen. In 2006 is lid 4 van artikel 23 Gw nog aangepast om die vormgeving te laten plaatsvinden in een samenwerkingschool. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de behoefte om openbaar en bijzonder onderwijs maximaal tot hun recht te laten komen in krimp situaties. De PO-Raad is daarom voorstander van de versoepeling van de regeling waarop een samenwerkingschool tot stand kan komen conform de voorstellen van de staatssecretaris. Maar met het scheppen van condities voor het naast elkaar bestaan van openbaar en bijzonder onderwijs bemoeit de overheid zich niet met de vraag of er bijzonder onderwijs moet zijn, laat staan met de diversiteit daarvan. De overheid hoort ook geen oordeel te hebben over de diversiteit van het onderwijs naar pedagogisch-didactische aanpak. Daarmee treedt de overheid in de door artikel 23 Gw beschermde pedagogische autonomie van scholen. Het beoordelen van de diversiteit in aanbod van levensbeschouwelijk en/of onderwijs op basis van pedagogische grondslag is daarom volgens de PO-Raad in strijd met grondwet zoals ook de Onderwijsraad aangeeft.

De rol van de staatssecretaris zou zich hier moeten beperken tot een marginale toetsing of de regels die de betreffende schoolbesturen moeten naleven zijn nageleefd en of er voldoende 'checks and balances' zijn. Daartoe behoort de hierboven genoemde mogelijkheid

Leerlingenvervoer

De PO-Raad kan zich vinden in het standpunt van de staatssecretaris om eerst de ontwikkelingen rond de aanpak van de krimpproblematiek en passend onderwijs af te wachten alvorens met eventuele wijzigingen in regelgeving te komen rondom het leerlingenvervoer. Vooralsnog staat de PO-Raad op het standpunt dat de gemeenten verantwoordelijk zijn en blijven voor het leerlingenvervoer, ook omdat de middelen voor huisvesting naar gemeenten gaan. De PO-Raad is geen voorstander van het afschaffen van leerlingenvervoer op denominatieve grondslag. Uit de eerste meting 'Leerlingenvervoer in Nederland' blijkt dit overigens een bescheiden deel (8%) te vormen van het totale budget dat aan leerlingenvervoer wordt besteed (€ 230,- miljoen).

Een nieuw Schevenings beraad

Op 22 maart 2014 is het precies 20 jaar geleden dat er handtekeningen werden gezet onder een belangrijk document; het Schevenings beraad. Deze afspraken hebben geleid tot ingrijpende bestuurlijke ontwikkelingen binnen de sector primair onderwijs. Met name de invoering van de lumpsum, ingevoerd in 2006, heeft de schoolbesturen de ruimte en de verantwoordelijkheid gegeven om eigen beleidskeuzes te maken, die passen bij de eigen situatie.

In de strategische beleidsagenda 'Om de leerling' geeft de PO-Raad richting aan haar maatschappelijke opdracht om kinderen te laten leren. De PO-Raad richt zich daarbij op vier thema's: 1) Verbinding; 2) Innovatie en ICT; 3) Kennis en onderzoek; 4) Het bestuur als motor. Om uitvoering te geven aan de strategische agenda vindt de PO-Raad het tijd om opnieuw te praten over gewenste ontwikkelingen in ons huidige stelsel, inclusief de rollen, taken en verantwoordelijkheidsverdelingen en de bestuurlijke verhoudingen voor de langere termijn. Hierbij gaat het om zowel juridische aspecten (wet- en regelgeving hangt om instituten en niet om kinderen), als ook om financiële aspecten (vereenvoudiging bekostiging, het huidige systeem is volledig gericht op groei en niet op krimp) en fysieke aspecten (regio-indelingen van onderwijs, jeugdzorg en veiligheid).

In het Bestuursakkoord Primair Onderwijs hebben de PO-Raad en het ministerie van OCW in juli 2014 dan ook afgesproken om een verkenning uit te voeren met het oog op een meer fundamentele bezinning op bestuurlijke verantwoordelijkheden en ontschotting. Deze verkenning zal eind 2015 afgerond zijn.

Met vriendelijke groet,

Rinda den Besten,
Voorzitter PO-Raad